

~~20447.~~
S 5860

A MI FAKULTÁSUNK

A KOLOZSVÁRI
REFORMÁTUS THEOLOGIAI FAKULTÁS
ISMERTETÉSE

KÖZREBOCSÁTJA:

Dr. GÖNCZY LAJOS
A FAKULTÁS E. I. IGAZGATÓJA.

Anyuak

recessus

1940. XII. 5.

Apur

MB. 6590-1128-1/1.

KOLOZSVÁR

MINERVA IRODALMI ÉS NYOMDAI MŰINTÉZET R.-T.

1940.

Kolozsvár

I.

FAKULTÁSUNK MUNKÁJA
AZ ERDÉLYI MAGYAR ÉLETBEN
1895—1940.

I. Alapítástól a román megszállásig.

1895—1919.

A br. Eötvös József kultuszminiszter ama tervének, hogy a kolozsvári Ferenc József-tudományegyetemen protestáns teológiai fakultást létesítsen, a miniszter halála utáni meghiusulása készítette az erdélyi református egyházkerületet és az egyetemes magyar református egyházat, (1892. ápr. 2-iki zsinati határozat), hogy *Kolozsváron a tudományegyetemmel kapcsolatos református teológiai fakultást állítson fel, amely egyuttal a református tanárképzés otthonául is szolgáljon.*

A teológiai fakultás, mint a Bethlen Gábor-alapította nagyenyedi főiskolának a folytatása és szellemi örököse, 1895 szeptemberében nyílt meg. *Az egyetemmel való kapcsolatát* az egyetemi tanács egyhangu pártoló ajánlata alapján a 18936/1895. sz. alatti ápr. 8-án kelt kultuszminiszteri leirat kiváló kedvezményekkel biztosítva engedélyezte. Eszerint a fakultás hallgatói: a) heti 10 órával a tudomány-egyetem bölcsész-, nyelv- és történettudományi karának teljes jogu rendes hallgatói lehetnek; b) a négyéves tanfolyam után minden felsőbb helybenhagyás nélkül bölcsészettudori szigorlatra jelentkezhetnek; c) az 1888 július 19.-i 23728 sz. kultuszminiszteri rendelet értelmében a teológiai tanfolyamon abszolváltak két év alatt végezhetik az egyetemen a tanári tanfolyamot.

A fakultás épületében nyert elhelyezést a *református tanárképzés célját szolgáló internátus*, melyben 30—40 tanárjelölt talált elhelyezést; 18-an közülük a közoktatásügyi miniszter úr 6000 (Hatezer) forintos segélye terhére, mint ingyenesek. Ez államsegély fedezte az egyik, internátusi felügyelettel megbízott teológiai tanár fizetését is.

A fakultás országos jelentőségét emelte ki, hogy a) *1895 szeptember 22-én látogatásával tüntette ki I. Ferenc József Ófelsége*, aki az egész épületet alaposan megtekintette; b) megnyitási ünnepén, 1895 nov. 3-án a magyar kir. kormány br. Bánffy Dezső miniszterelnök és br. Wlassics Gyula közoktatásügyi miniszter által képviseltette magát, megjelent az egyetem rektora és tanárkara, az egyetemes magyar református egyház konventja, a magyar református teológiaiak küldöttsége.

Annak a rendkívüli várakozásnak, amellyel a fakultást nemcsak az egyetemes magyar református egyház, hanem az egész magyarság körülvette, a román megszállásig terjedő 23 esztendő működéssel teljes mértékben meg is felelt az intézet. Egyfelől azzal, hogy *olyan lelkipásztori hadsereget nevelt, amely úgy tudományos felkészültségé-*

vel, mint halálíg hűséges magyarságával képes és kész volt a román uralom alá kerülő több, mint háromnegyed milliónyi református magyarság létharcában a vezető szerepet vállalni, másfelől azzal, hogy a szellemi vezetőknek egész seregével ajándékozta meg az egyetemes magyarságot is. Dr. Kenessey Béla, Nagy Károly, dr. Ravasz László, dr. Makkai Sándor, dr. Révész Imre, Vásárhelyi János püspökök, Pokoly József, dr. Tankó Béla, dr. Bartók György, dr. Varga Zsigmond egyetemi professzorok a Fakultás tanárai vagy növendékei voltak. A Fakultás növendékei közül kerültek ki a Ferenc József Tudományegyetem két nagyhírű professzorának, a filozófus Böhm Károlynak és a pedagógus Schneller Istvánnak legkedvesebb, a nevezett professzorok tanítását továbbvivő tanítványai. Ennek illusztrálására szolgáljon az a tény, hogy a fentnevezett férfiak és a jelenlegi professzorok, egy kivételével, mindnyájan Böhm és Schneller professzornál, vagy az ők tanítványaiként, a Ferenc József-tudományegyetemen nyertek doktori habilitációt.

A román megszállás szellemi virágzásának teljében, országos hírű professzorok (Kecskeméthy, Ravasz, Révész, Bartók, Makkai), vezetése alatt, olyan felkészülten találta a fakultást, mintha Isten különös gonddal készítette volna fel azoknak az erőn felüli feladatoknak a hordozására, melyek ezekben a sötét időkben szakadtak reá.

II. A román uralom alatt.

1919—1940.

A román uralom alatt egészen kicserélődött a professzori kar. 1936-ig a 1919-iki professzorok közül az utolsó is kilépett a szolgálatból. De a munka iránya és üteme nem változott. A kolozsvári református theologiai fakultás, mint a Ferenc József-tudományegyetem áldott hatása által megtermékenyült, sajátos szint és elmélyülést nyert erdélyi református szellem képviselője, az óriási kataklizmában szívósan kereste azt az utat-módot, amelynek segítségével az ősi örökséget meggyarapítva lehet átmenteni a szomorú és veszedelmekkel teljes mából a boldogabb és nyugodtabb jövőbe.

A munka lényegében nem változott ez idő alatt, maradt az, ami volt az összeomlás előtt. Mindössze szélesebb kiterjedést nyert a speciális lelkészképzési feladatokon túli magyar társadalomnevelő munka és nagyobb figyelem, több erő fordított az elmélet mellett a gyakorlatra.

Az alábbiakban — a dolog természeténél fogva — inkább a gyakorlati és a speciális lelkészképzési feladatokon túli munkákat sorakoztatja fel ez a rövid beszámoló, mint amelyek kevésbé ismertek. De ez nem jelenti azt, mintha a Fakultás ez idő alatt elhanyagolta volna a maga sajátos, a theologiai tudomány művelésében és továbbadásában álló feladatát. Ha a könyvkiadási nehézségeket, továbbá a református theologiai tudománynak forrongó, útkereső állapotát,

végül a kisebbségi helyzetből fakadó ama sajátos feladatot tekintjük, amely szerint a professzorok feladata aláhúzottan a propagálás volt: a Fakultás tudományos termelését, amely az egyes, önállóan megjelent nagyobb munkákon kívül a „Theológiai Értekezések” sorozatában és „Az Út” folyóirat hasábjain látott napvilágot, nem lehet figyelmen kívül hagyni. Említésre méltó az a tény is, hogy tíz magántanárt habilitált ez idő alatt, bizonyosságául, hogy a tudományos munka iránti érdeklődést sikerült az új nemzedékben felébreszteni. Végül az a tény, hogy jelenlegi professzorai közül kettőnek többször is nyílt alkalma arra, hogy egyetemi katedrát nyerjen, és a külföldi protestáns világhírű tudósai, mint amilyen Niebergall Frigyes, Barth Károly és Brunner Emil, továbbá a külföldi hallgatók szívesen jöttek a Fakultásra személyes tapasztalat útján is megismerni az itt folyó munkát, amelyet hírből már ismertek, tesz tanuságot arról, hogy a román uralom alatt sem szünetelt a Fakultáson a tudományos munka.

1. A Fakultáson belüli munka.

1919—1940-ig 2829 hallgató iratkozott be az intézetbe, akik közül 1962 erdélyi, 510 királyhágómelléki református, 144 erdélyi evangélikus, 113 külföldi, jugoszláviai, csehszlovákiai és magyarországi hallgató volt. Ez idő alatt 504 hallgató nyert diplomát, úgy, hogy a román megszállás alatti református és magyar evangélikus, valamint a jugoszláviai református egyház jelenleg szolgáló lelkészeinek körülbelül fele Fakultásunknak a román uralom alatt végzett neveltje. A hallgatók évi létszáma 80—189 között váltakozott. (1920-ban 80, 1930-ban 189 és 1939—40-ben 150.)

Az 1937—38. tanév óta a Fakultás öt évfolyamos. Az V. évfolyam beállításával — amint a tanterve világosan mutatja — az volt a szándéka az egyházkerületnek, hogy a lelkipásztorokat a kisebbségi helyzetből fakadó sajátos feladatok elvégzésére minél jobban felkészítse. Ezért nyertek tantervében helyet a gazdasági oktatás és az erdélyi magyarság speciális helyzetét, szükségét, ismertető előadások.

Az internátusban és konviktusban 100—120 növendék nyert évente ellátást, köztük más fakultások hallgatói is a teológiai hallgatókkal azonos feltételek mellett.

2. A Fakultáson kívüli munka.

a) Az egyetemi és más főiskolás ifjúság között:

A Ferenc József tudományegyetem bölcsészeti és természettudományi kara 1920. október 3-tól 1921. szept. 21-ig, — amikor a román kormány az így létesült tanárképzőt bezárta, — intézetünkben talál otthont 37 professzorral és 198 hallgatóval.

A szegény református egyetemi és más főiskolás hallgatók részére *menzát* kezdeményez és tart fenn, melyet később a református nőszövetség vesz át és amelyen évenként 30—40 főiskolás, köztük 15—20 más fakultáshoz tartozó ifjú nyer ingyen ebédet.

A kolozsvári, bukaresti, temesvári és jasi *román egyetemek különböző karain tanuló magyar református főiskolás ifjúság összegyűjtését és nemcsak vallási, hanem magyar nemzeti szempontból való gondozását kezdeményezte és lehetővé tette az által, hogy a Főiskolás Ifjúsági Keresztyén Egyesületet (FIKE) védelmébe fogadta, egyik professzora által felügyelte, irányította és munkájáról a Fakultás évzáró ünnepélyén nyilvános beszámolót adott. Azért volt ez az egyesület óriási jelentőségű és pótolhatatlan, mert a román egyetemek nem tértek meg a kisebbségi hallgatók között szervezkedést s így a Főiskolás IKE az egyetlen hely volt, amely Kolozsváron s a többi egyetemi városokban lévő tagozatában helyet és alkalmat adott ezeknek az ifjaknak magyar életük ápolására és a magyar kultúra áldásaiban való részesedésre.*

A Fakultás próbálkozott először *főiskolás munkatábor* beállításával a bábonyi munkatábor engedélyének kieszközlése, a munka irányítása és a gyűjtött anyag irodalmi publikálásának lehetővé tétele által.

A középiskolás ifjúság között: az egyik theol. professzor által kezdeményezett és vezetett IKE-munka, és az Ifjú Erdély c. lap segítségével, valamint a theol. hallgatók felhasználásával az Erdély különböző részeiben működő román állami középiskolák magyar növendékeit *kapcsolta össze és gondozta.*

Az elemi iskolai ifjúság között: az egyik theol. professzor által szerkesztett „Az Én Kicsinyeim” c. gyermeklap, a vasárnapi iskolai munka beindítása, irányítása által *az egész román területen, még az okirályságban is, a theológusoknak a vallásoktatásban való szervezett beállítása által pedig a kolozsvári román állami iskolákban részesítette vallásos és az anyanyelvet ápoló, sokszor megtanító oktatásban és gondozásban az állami iskolákban tanuló magyar református gyermekeket.*

Az iparos és kereskedő ifjúság között: Kolozsváron végzett munkát hallgatói útján, akik egyik professzor irányítása mellett 300—500 tanoncot részesítettek évente gondozásban vallásoktatás, bibliaóra és konferenciák útján, amely alkalommal egyúttal a csak románnyelvű oktatásban részesülő tanoncok magyar nyelvű oktatásának célját is szolgálták.

Állami menhelyeken: az ott ápoltak, vakok, kiskorú foglyok gondozását rendszeresen végezték az intézet irányítása és ellenőrzése mellett a Fakultás hallgatói.

E munkák kezdeményezése, irányítása, végzése mellett az volt a Fakultás egyik legjelentősebb szolgálata, hogy *a román hatóságok előtt, azokkal szemben fedezte ezeket a munkákat, magára vállalva ezáltal minden kockázatot.* A több mint félévtizedes statárium alatt, olyan időkben, amikor mindenféle gyülekezés és szervezkedés tilalmas

és lehetetlen volt, az intézet oltalma alatt menedéket találtak a különböző ifjúsági munkák. Fő-, közép-, elemi-, sőt tanonciskolás növendékek (antermeinkben tartottak bibliaórát, összejövetelt, részesültek valóságoktatásban, amikor az állami iskolák nem adtak épületükben erre helyet.

b) *Nemzetnevelő munka:*

Valóságos, bölcsészeti, pedagógiai, történelmi, propagáló előadások tartásával a Fakultás tanárai az egész megszállott területen szolgáltak, különösképpen azokban az időkben, amikor a Romániába szakadt magyarság szellemi, társadalmi élete egyebként teljesen meg volt bénulva vagy a kezdet nehézségei, vagy az ostromállapot miatt. Máramaros-szigettől Resicáig, Nagyváradtól Bukarestig nincs olyan város és nincs jelentősebb falu, ahol előadást ne tartottak volna többszörösen is.

A Fakultás tanárai szerkesztették a Református Család, Az Út, Kiáltó Szó, Ifjú Erdély, Az én kicsinyeim c. lapokat minden szubvenció, fizetés, tiszteletdíj nélkül, sőt a négy utóbbit a fentartás anyagi kockázatának vállalása mellett. Pásztortűz, Helikon, Erdélyi Múzeum, kolozsvári napilapok, bukaresti és más vidéki lapok munkatársai és cikkírói.

Az erdélyi református egyházkerület iratterjesztésének és az Ifjú-Erdély iratterjesztésének megindítói és munkásai a Fakultás tanárai és szervezett propagálója a theologus ifjúság.

Az erdélyi társadalmi, irodalmi és tudományos egyesületekben, az Erdélyi Kárpát Egyesület, EMKE, Erdélyi Szépművés Céh, Erdélyi Irodalmi Társaság és különösen az Erdélyi Múzeum Egyesület munkájában a professzorok tevékeny részt vettek. Utóbbinak egyik elnöke és munkájának irányítója egyik professzor.

A Fakultás tanárainak kezdeményezésére és irányítása mellett, az ifjúság lelkes és odaadó részvételével, indult meg a szórványmunka, amely nemcsak az erdélyi, hanem az ókiráltságbeli szétszórt magyarok megmentését és nemzeti nevelését szolgálta és pedig nemcsak elméletileg, hanem tényleges munkások kiküldése, a kiküldendők tanácsolása és a végzett munka számbavétele által, sőt részben a szükséges anyagi eszközök előteremtése által.

Ezzel karöltve *a falumunka*, a magyar népművészet és kultúra felkutatása és megmentése munkája beindításában is tevékeny részt vett a Fakultás, professzorai és hallgatói útján.

A magyar mult emlékeinek mentését célzó munkára is igyekezett a Fakultás ránevelni hallgatóit, éveken keresztül másoltatva az arra vállalkozókkal az Erdélyi Múzeum oklevéltárának publikálatlan anyagát és gondoztatta a Házsongárdi temető régi, pusztulásnak indult sírjait és siremlékeit.

Az elsorolt munkákból egyesek apránként átkerültek a Fakultásról már kilépett tanítványok kezébe, de sem a professzoroknak, sem a hallgatósnak e munkákban való részvétele soha meg nem szűnt.

És ezekért, a lelkészképzés speciális munkájához nem tartozó szolgálatokért a Fakultás és tanárai tiszteletdíjat vagy fizetést nem kértek és nem kaptak. Sőt a hallgatók is ingyen végezték a munkát, sokszor kilométereket gyalogolva, kitéve magukat az időjárás viszontagságainak, a hatósági közegek molesztálásának, nem egyszer a letartóztatásnak, nyári pihenést, a vasárnapi nyugalmat, a szórakozást, sőt — egy esetben — az életet is odaáldozva. Isten különös oltalmának köszönhetjük csak, hogy aránylag olyan kevés meghurcoltatásban volt része az ifjúságnak. Nincs szó, amellyel kellőképpen ki lehetne fejezni az elismerést azért az önzetlen és áldozatos szolgálatért, melyet 22 esztendő alatt a Fakultás ifjúsága a román megszállás alatt nyögő magyarságnak tett, ingyen, csupán az egyháza és népe iránti olthatatlan szeretettől üzetve. Mert ez az ifjúság közben a szegénységnek súlyos keresztjét is hordozni volt kénytelen. Hiszen a szegény erdélyi magyarok közül is a legszegényebbek gyermekei jöttek — mint mindig — a papi pályára. A kolozsvári református teológiai fakultás, amikor visszatekint a román uralom alatti munkájára, a legbensőségesebben azért ad hálát Istennek, hogy ilyen ifjúságot küldött azokban a nehéz időkben.

c) A román megszállás határain kívüli munka:

a) A román hatalom alá került ref. egyház és magyarság helyzetének ismertetése az anyaországban, Svájcban tett körutakon, a világkereszténység konferenciáin tanárai és a kiküldött ifjúság útján;

theologus konferenciákra vendégül fogadott anyaországbeli teológiai hallgatók évenkénti kolozsvári látogatása által;

anyaországbeli teológiai hallgatók vendéghiatalul egy-két szemeszterre való elfogadása, azoknak legációba bocsátása által teljes lehetőséget adva az itteni életbe való bepillantásra, az erdélyi magyarság megismerésére és megszeretésére;

a Svájcba, Angliába, Franciáországba, Németországba, Hollandiába, Amerikába és az Anyaországba kiküldött, e küldetésre részletes utasításokkal ellátott és ott kint is ellenőrzött hallgatói által, kiknek száma a 22 esztendő alatt 169-re rugott;

1923—24. iskolai év óta Fakultásunkon nyernek kiképzést a jugoszláviai református egyház lelkészei és 1933-tól a volt csehszlovákiai református egyház lelkészeinek egy része. Ily módon a Magyarországtól elszakított összes területiek református lelkészeinek nevelési munkájában résztvett a Fakultás, szolgálván ezzel az elszakított magyarság lelki egységét.

Állandóan segítségére volt a romániai szász országos egyháznak is a lelkészképzésben, amely egyház leendő lelkészeit egy-két évi hallgatásra Fakultásunkra küldötte.

III. Munkája a hazatérés után.

Hat rendes theológiai professzorral, egy ének-zene tanárral, több óraadóval és 80 hallgatóval tért haza a Fakultás 22 év után az Anyaország kebelére. Munkaköre csak látszólag szűkült, mert *rendeltetése ma is éppen olyan fontos, mint alapítása idején: a keleti keresztyénség torkában élő 400.000 magyar-erdélyi és 150.000 román-erdélyi református magyar lelki vezetése és lelkipásztorral való ellátása.* A jövőendő feladatai nem könnyebbek és nem kisebbek, mint voltak a múltéi. Mivel a visszatért erdélyi terület magyar lakosságának többsége református: nem kétséges, hogy *a terület jövőendője azon fog eldőlni: képesek lesznek-e az itt élő reformátusok a rájuk váró feladatoknak megfelelni?* A feladatokra való felkészítés munkájában pedig a lelkészekre és ennek kapcsán a Fakultásra hárul az oroszlánrész.

A román impérium alatt — földjei kisajátítása, tőkái elértéktelenedése következtében — leszegényedett erdélyi egyházkerület és kolozsvári theológiai Fakultása eddigi szolgálatának a jövőre nézve is kötelező programmként való vállalására készen, bizakodva várja az illetékes egyházi és állami nemzetfenntartó tényezőktől, hogy a theol. fakultás különleges erdélyi helyzetét és hivatását figyelembe véve, hathatós támogatásukkal lehetővé teszik, hogy ezt a munkát tudja hordozni és sikeresen elvégezni.

II.

FAKULTÁSUNK PROGRAMMJA A HAZATÉRÉSKOR.

Igazgatói évnyitó beszéd 1940. október 20-án.

Hadd adjon hangot a Zsoltárban évezredek távolából zengő isteni szó annak az óriási, emberi szóval ki nem fejezhető örömnél, mely ez esztendő kezdetén tölti el szívünket. „Mikor visszahozta az Úr Sionnak foglyait, olyanok voltunk, mint az álmodók. Akkor megtelt a szánk nevetéssel, nyelvünk pedig vigadozással. Akkor így szóltak a pogányok: Hatalmasan cselekedett ezekkel az Úr! Hatalmasan cselekedett velünk az Úr, azért örvendezünk.“ (126. zs. 1—2). Amire 22 esztendő óta egyre fogyó reménységgel vártunk, ime bekövetkezett: Visszatérhettünk anyaországunk áldott kebelére. A Himnusz, amely két évtized óta ma először csendülhet fel e teremben, jelképezi külsőképpen azt a boldog, új időt, amely olyan meglepetésszerűen tört be életünkbe, hogy bár már hetek teltek el azóta, még mindig olyanok vagyunk, mint az álmodók.

Legyen áldott a királyok Királya, az uraknak Ura, a mindenható szent Isten, aki velünk volt az elmúlt 22 esztendő alatt. Az Ő mindekkel bíró ereje és kegyelme hordozott, őrizett és vezérelt minket haza. Övé a dicsőség örökkön örökké!

És legyen áldott az ő választott küldöttje, a Főméltóságú Kormányzó úr, aki minket is visszahozott drága magyar hazánk kebelére. Alattvalói hódolattal hajtunk fejet lenkölt személye előtt és ajánljuk fel munkánkat, életünket a jobb jövőnek szolgálatára.

22 esztendő óta várjuk ezt a jobb jövőt és mégis meglepetésszerűen következett reánk. Bár még sokan vagyunk, akik nem most először látjuk földünkön a magyar zászlót lengeni, bár még sokan vagyunk, kiknek szívéből a szabad magyar élet édes emlékét semmi sem tudta kitörölni: mégis mindnyájunk számára egy óriási meglepetés ez az új idő. Egy más gondolkozás, más értékelés, más szempontok, más célkitűzés, egyszóval egy egészen más világ lépett be a mi életünkbe azzal, hogy Bukarestből Budapestre helyeződött át életünk súlypontja. Olyan óriási változást hoz ez, hogy összes következményeit távolról sem vagyunk képesek áttekinteni.

Meglepő mireánk nézve ez az új világ, mert azalatt a 22 esztendő alatt, amíg mi elszakítva voltunk, óriási változáson ment át Magyarország. Mi a magunk módján, a lehetőségek határai között, igyekeztünk kapcsolatban maradni a magyar léttel, igyekeztünk lépést tartani annak ütemével, s ahol nem lehetett, igyekeztünk legalább ismerni azt. És azt hittük, sikerült is ez. De most, amikor ismét szabadon ölelkezhetünk össze, most érezzük, hogy ha gyökerében nem is, mégis más az anyaország és a mi magyarságunk. Annyival inkább, mert a leszakítottság ideje alatt mi magunk is nagy változáson mentünk keresztül. Mi igyekeztünk megmaradni magyaroknak. És Isten kegyelméből sikerült is ez. De van ennek a mi magyarságunknak egy sajátos színe, ami onnan van, hogy 22 esztendeig egy idegen hatalom alatt kellett élnünk.

Növeli, egyenesen szédítővé teszi ennek az időnek a meglepő új

voltát az a tény, hogy ez a változás, amelynek sodrába most belekerültünk és amely nekünk elhozta ezt az örvendetes fordulatot, csak egy részecskéje, hullámverése egy a földkerekségére kiterjedő és nemcsak politikai, hanem az élet egészét átfogó, totális változásnak. Szív-facsaróan figyelmeztet erre az az Erdély történetében egészen ismeretlen mód, ahogyan kettőbe szakították drága földünket, máról-holnapra országhatárt vonva öröklébe összetartozó emberek közé. Aki világtörténelmi távlatból szemléli ezt a metamorfozist, nem tud szabadon, tartózkodás nélkül örvendezni. Érzni ennek az óriási kataklizmának, amely az egész világ képét gyökeresen megváltoztatja, a gigántikus méreteit. Olyan óriási változások előestéjén állunk, hogy nagyobbak az események, mintsem a legzseniálisabb ember is irányíthatná, vagy csak előre is láthatná ennek végső kialakulását.

Mikor a bécsi döntés roppant ereje, a Felekre dobta vissza a két évtized megszokása és vasbeton által megerősített román határt: mi mindnyájan átléptünk Romániából Anyaországunkba. A határátlépő kikerülhetetlenül szembetalálkozik a kérdéssel: ki vagy? mit hoztál? mit akarsz?

De ha ilyen tömeges határátlépésnél nem is kérdenék ezeket egyen-egyen tőlünk meg: Ostoba és vak ember az, aki fel nem veti magának a kérdést: micsoda változást hoz az új idő az én életembe, az én munkámba? Micsoda új orientációra, régi gondolkodásom, magatartásom micsoda átalakítására, megváltoztatására van szükség, hogy ebben az új világban minden nehézség nélkül élni és hasznosan munkálkodni tudhassak? Milyen új feladatok, új célok, új lehetőségek és nehézségek állanak előlem?

Ezt a kérdést fel kell tennünk nekünk is, fel kell tennie a mi Fakultásunknak is. És fel is tettük. És próbálkoztunk feleletet is adni erre a kérdésre.

Tanárkarunk erre a kérdésre lényegében azzal felelt, hogy egyházi főhatóságunkat arra kérte: hasson oda, hogy intézetünk az eddigi rendtartás szerint, tanulmányi rendje, élet- és munkabeosztása teljes érintetlenségével folytathassa hivatását, mindössze annyi változással, amennyit a hazatért Ferencz József tudományegyetemmel való régi kapcsolat visszaállítása feltétlenül szükségessé tesz. Ez azt jelenti, hogy *a mi intézetünk ebbe az új időbe a régi lélekkel akar átlépni.*

Tanárkarunknak ez a magatartása mindenestre meglepő, ha valaki csak azokra a fel nem sorolható előnyökre gondol, melyek e változásból népünk, egyházunk javára fognak szolgálni. A külső jelek azt mutatják, hogy a magyar kormányférfiak mindent meg fognak tenni azért, hogy egyházunk sok sebét, melyet a 22 esztendő kisbelségi sorsban vívott harc közben kapott, begyógyítsák. Mert ismerik azt a történelmi küldetést, melyet Isten ezen a földön a mi református egyházunknak adott a múltban és amely küldetés a 22 esztendő rab-ság idején is megmutatta a maga erejét. Mi lett volna a magyarság százazezeivel, ha a református egyház tanítói és lelkipásztorai éppen a legsúlyosabb időkben nem vállalták volna a harcot, a terhet, a szenvedést? Mi lett volna, ha a mi Fakultásunk teljes testvériséggel nem vállalta volna, nemcsak a romániai, hanem a jugoszláviai református lelkészképzés, sőt a magyar evangélikus lelkészképzés gondját is? A

magyar államhatalom nagyon jól tudja ezt, és amint már eddig is megmutatta, a legmesszebbmenő jóindulattal jön segítségünkre. Többé nem kell amiatt aggodalmaskodnunk: megtarthatjuk-e a presbiteri gyűlést, megnyithatjuk-e az iskolát? mi lesz a theologus ifjúsággal, ha lehetetlenné teszi az államhatalom a legáció jótéteményét? Mind ennek ezután vége. Ezután szabadon, az államhatalom s annak közegei jóindulatú támogatásával és nem örökös gyanutól kísérve szólhatunk, munkálkodhatunk: Bűnös hálátlanság lenne mindennap újból és újból köszönetet nem mondani Istennek és Isten ama választott eszközeinek, akik által ezt az új időt reánk derítette.

Pedig még egy nagy ajándékot hoz ez az új idő nekünk, lelkipásztoroknak. Felszabadulást azok alól a feladatok alól, amelyek szorosabb értelemben nem tartoztak a lelkipásztor feladatai közé, de amelyeket egy ellenséges államban mégis vállalnia kellett a népéért élő lelkipásztornak. A politikai, kulturális, társadalmi, gazdasági feladatok egész sorának terhe alól felszabadulunk, mert lesznek más, éppen ezeknek a végzésére kiküldött szakemberek. Milyen óriási előnyt jelent a multtal szemben az, hogy ezután minden erőt a sajátos lelkipásztori munkára lehet koncentrálni. Mert, ha a lelkipásztor ezután sem felekezhetik meg arról, hogy Isten az embert test-lélelnek teremtette, mégis a test gondjainak hordozásában jóval kisebb erőt és kevesebb időt igénylő feladat maradt ezután a pásztorra.

Minderről és az itt fel nem sorolt áldásokról, amelyeket a magyar haza keblére való visszatérésünk hoz magával, nem szabad elfelejtenünk.

De Fakultásunk feladata az új, változott viszonyok között is marad a régi: a szabadító Krisztusnak engedelmeskedő lelkipásztorokat nevelni az ezen a földön élő reformátusok, az ezen a földön vitézkedő református anyaszentegyház számára. Nem változott a feladat, mert ama végső, legmagasabb szempontból nézve, ahonnan az elmúlt idők minden változásai és próbái között is igyekeztünk Fakultásunk munkáját nézni, az Ige világosságában nézve a mi református népünk és a mi református lelkipásztor nemzedékünk megmaradt annak, aki volt, megmaradt erdélyi magyar református népnek, megmaradt a kereszthordozás népének. Az erdélyi sors ma is az, mint volt tegnap és tegnapelőtt.

Tudjuk, hogy Krisztust nem lehet egy nép számára kisajátítani. Ő mindenkor és mindenütt változatlanul ugyanaz. Ezért a mi lelkipásztori feladatunk örök feladat, amely lényegében egyezik minden református lelkipásztor, sőt Krisztus minden igaz szolgája feladatával. De a változatlan Krisztusra mindenki a saját szemével néz és a saját fülével hallgat, és a maga adottsága szerint hol az egyik, hol a másik vonását látja élesebben, evangéliumából, hol az ígéretet, hol az ítéletet hallja ki erőteljesebben. Krisztus erdélyi református anyaszentegyháza is a maga sajátos helyzetében néz és hallgat az ő Urára. Krisztus erdélyi református szolgája sajátos feladatot nyer az ő Urától.

Van ennek az időn és téren felüli lelkipásztori feladatnak egy sajátos, a géniusz loci által meghatározott erdélyi vonása, amelyet a

hátunk mögött sötétlő 22 esztendő sajátos módon aláhuzott, kiérlelt és kiszínezett.

Fakultásunknak a román hatalom alatti, sőt az alapítástól folyó munkája nem egyéb, mint vallomástétel arról, milyen pásztorokat akar adni Erdélynek. Ezért csak egy pár vonást akarok kiemelni.

Lelkipásztorokat akarunk nevelni. A mi lelkipásztor eszményképünknek legjellegzetesebb vonása volt a multban és kell, hogy legyen a jövőendőben is: *a kicsinyekhez való lehajlás; az a lelki beállítottság, amely mindig egészen lefelé, az élet elesettjei felé fordul és azoknak sorsát vállalja.* Nálunk a lelkipásztori eszményképből az a vonás nyomul előtérbe, amelyet az a példázatheli jó pásztor képvisel, aki a 99-nek az elhagyásával az eltévedt, a veszedelmek közé jutott századiknak a keresésére és megmentésére indul. És amíg keresi és amikor megtalálja és hazaviszi: kikerülhetetlenül osztozik annak sorsában, mert csak azáltal lehet megtalálni és megmenteni, ha a kereső és szabadító pásztor is az úttalan utakat járja és szembenéz az irdatlan erdők és szakadékok veszedelmeivel, akadályjaival. Pásztor-mivoltából folyó szükségképeniséggel kell fordulnia az élet árnyékos oldalán járó kicsinyek, sirók és teherhordozók felé és kell lennie a szoros kapú, keskeny út emberévé, aki nem járhat a tágas kapú, széles út tolongó sokasága között. Huszonkét esztendő alatt volt alkalmunk megismerni a kisebbségi sorsnak a világszerinti minden hátrányát, és a többségi sorsnak minden e világ szerinti előnyét. Most, hogy az Anyaország kebelére visszatérve az uralkodó, többségi nemzet tagjává lettünk, őrizzen meg az Isten minden erdélyi református lelkipásztort attól a veszedelemtől, hogy valaha is elfeledkezzék arról: neki a többség kebelén is a kicsinyek, az alúllevők felé kell fordulnia. *Többségi sorsban is lélek szerint kisebbséginek kell maradnia.* Mert Isten ezen a földön a mi népünknek és egyházunknak a kovász szerepét ajándékozta, mint ahogyan az Isten népe mindig elszéledt jövevény, szétszórtságban élő nép ezen a világon. *Ha etnikailag nem is, sorsban és feladatban szórványban élő nép voltunk, vagyunk és maradunk. Az erdélyi református egyház munkája lényege szerint örök szóránymisszió és papjai örök szóránymunkások.*

És *református* lelkipásztorokat akarunk nevelni. Az impérium-változásnak eme mámoros idejében, amikor még mindnyájan a bővölete alatt állunk annak a feledhetetlen látványnak, miként dübörgött be városunkba a honvéd sereg, miként tünt el egyik pillanatról a másikra 22 esztendő minden külső emléke, miként magaslott fel a román hatalom romjai fölött a magyar állam creje: különösképpen nem szabad elfeledkeznünk a mi református egyházunknak három sarkalatos tanításáról: *Isten szuverénitásáról, a bűn hatalmáról és az áldozatos kötelességteljesítésről.*

Huszonkét esztendeig teljes politikai, kulturális és gazdasági magunkra hagyottságba éltünk. A végső erőforrásunk, ahová a nagy veszedelmek, a sorsdöntő elhatározások idején újból és újból visszahúzódtunk, az Isten szuverénitásában való hit volt. Nincsen nekünk hatalmunk, kicsinyek, erőtelenek, kiszolgáltatottak vagyunk, de nagy az Isten és ha akar hadakozik érettünk. És így *a mi sorsunk nem az*

ellenségnek erején, vagy a magunk erőtlenségén, hanem az Istenhez való viszonyunkban dől el. Ez a hit volt az erőforrásunk. Most amikor hátunk mögött a magyar haza minden ereje: erős a kísértés, hogy ne az Isten, hanem a magunk, a hadsereg, az állam erejében bízunk, és lelkileg is arra támaszkodunk. Ha engedünk ennek a kísértésnek, református voltunkat tagadjuk meg és a kedvező külső körülmények között fogunk elpusztulni, elsorvadni. „Az Istené a hatalom a mennyen, földön, poklon, Karja meggyőzhetetlen.“ Gusztáv Adolf énekével az ajkunkon kell átlépnünk magyar hazánk újra feltáruló kapuját és kell haladnunk a jobb jövő felé. Hálásan, örvendezve fogadjuk a támogatást, amelyet drága hazánk felajánl, de végső bizodalomunk marad Isten, a szuverén, mindenható Úristen, akié az erő és hatalom mindörökkön örökké! A református egyház, a református lelkipásztor tekintete nemcsak a veszedelem, de a győzelem idején is a királyok Királya, a szent és félelmetes Úristen királyi székén pihen el.

Ebben a hatalomban bizakodva indulunk bátran a jövő harcai próbáltatása elé, amelyben lesz részünk ezután is. Kétségtelenül óriásit, szinte hihetetlenül nagyot változott a helyzetünk politikai, gazdasági, szociális és kulturális tekintetben. Jótékony hatását már is örvendezve érezzük. *De nem változott a mi sajátos szempontunkból, a teológiai szempontból nézve. De nem változott abban a viszonylatban, amely minket legközelebből érdekel és amely viszonylat országhatárok és impériumok fölött van: Isten és az ember viszonylatában.* Minket legelsősorban és kiváltképpen Isten és az erdélyi református ember viszonya érdekel. E tekintetben pedig az impériumváltozás nem tudott változtatni a meglevő helyzeten. Az elmúlt 22 esztendő alatt a csendőrmester sok utat elállhatott előttünk. Ha úgy akarta, nem hagyhatuk el a házunkat, nem mehettünk a szomszéd faluba, a képviselőválasztásra, vagy az egyházi gyűlésre, sőt a templomba sem. De az Istenhez vezető utat nem állhatta el. A magyar állam sok akadályt elhárított az útunkból. De azt az akadályt, amely valakinek az Isten felé vívó útján van, semmi földi hatalom el nem háríthatja.

Ezért végzetes tévedés volna azt hinni, hogy ezután a református embernek és a református lelkipásztornak könnyű, harc, gond, könnyhullatás nélküli lesz az élete. A tények már is figyelmeztetnek arra, hogy nem így lesz. Kolozsvár uccáin, sőt egész Észak-Erdélyben máról-holnapra magyarrá lett az élet. Úgy látszik megszokszorozódott a magyarok száma. És ugyanakkor megkezdődött a teológiai hallgatók létszám-csökkenése. Ez a tény figyelmeztet arra, hogy meg fog csapanni az egyház és annak kérdései iránt az érdeklődés. Sokan, akik a 22 esztendő szivatar alatt az egyház védőszárnyai alatt kerestek menedéket, vagy az egyházban, mint a magyarság egyetlen megmentésében kerestek és vállaltak munkát, el fognak széledni. Üresebbek lesznek a templomok és talán a szívek is. Mert *az államhatalom barátságos lesz, de nem lesz barátságos a bűn, Krisztus anyaszentegyházának ez az egyetlen és örök ellensége.* Ezután is lesznek pásztorok, akik sírva, imádkozva virrasztanak az éjszakában, amelyet a bűn borít reájuk és a gyülekezetre. Ezután is lesznek református emberek, köztük papok, tanítók, presbiterek, akik súlyos rabságot fognak szenvedni és akiknek megszabadítása, kiváltása olyan mondhatatlanul nehéz és

gyötrelmes munka lesz. Mert a legrettenetesebb rabtartó, a bűn foglyai lesznek. A református lelkipásztoroknak, soha sem szabad elfeledni, hogy a politikai bilincs letörése után is tovább kell folytatni és éppen olyan elszántan kell folytatni a mi igazi harcunkat, a bűn elleni harcot. A mi megtartásunk nem az államhatalomnál, hanem Krisztusnál van. Mintahogy az elmúlt 22 esztendő alatt a mi egyházunk és népünk nyomorúságának a forrása nem az állam, hanem a bűn megrontó hatalmában volt. Bármilyen súlyosak is voltak azok a csapások, amelyet a világszerinti hatalmasság mért népünkre, egyházunkra, nem ártottak nekünk.

Mindebből következik az erdélyi református lelkipásztornak egész magatartását gyökerében meghatározó áldozatos szolgálatkészség. Egyetlen erdélyi embertől sem vehetjük rossznéven, ha a felszabadulást úgy üdvözli, mint egy olyan új időnek a hajnalát, amely kárpótlást hoz a szenvedés, a megaláztatás és a nélkülözés nehéz esztendeiért. A lelkipásztor kötelessége, hogy szóval és magatartással hirdesse, mint az új időnek nagy követelményét, az áldozatos tehervállalást, az Istentől adott erőnek és képességnek teljes odaszánását. Nemcsak a hegyeink és völgyeink, a folyóink és a bányáink kell hogy fokozott mértékben odaadják kincseiket a drága anyának, aki keblére visszafogadott, hanem nekünk erdélyi embereknek is vállalni kell a terhet, a munkát, az áldozatot. Mi nem azért nyertünk szabadságot, hogy ezután tetszésünk szerint éljünk, hanem azért, hogy ezután több erőt fordíthassunk a reánk váró feladatok megoldására. Miféle új színt, miféle erőtlöbbltet hozunk mi: ez az a kérdés, amelyen a jövendőnk megfordul? és amelyen nyilvánvaló lesz: érdemes volt-e érettünk annyi áldozatot hozni? annyi nélkülözést vállalni anyaországbeli testvéreinknek? Hűtlenek lennének a multukhoz és érdemtelenek a jövendőre, ha ellejeitenők: reformátusnak lenni annyit jelent, mint zúgolódás nélkül, elszántan vállalni a harcot, a terhet. Mert mi a kereszthordozás népe voltunk, vagyunk és leszünk. És ezen az úton a lelkipásztornak kell előljárnia, miként a Mester is azt mondotta: „az én igámat vegyétek föl magatokra“.

És végül erdélyi lelkipásztorokat akarunk nevelni, akik ezen az ősi földön, ennek sajátos viszonylatai között végzik a munkát, vívják a harcot. Ebben a vonatkozásban a mi intézetünk nevelése két vonást akar a leendő lelkipásztorokra kitörölhetetlenül rányomni: a türelmességnek és a maga gondjain túl néző missziói buzgóságnak a lelkét.

Miként az erdélyi ősz, úgy az erdélyi élet is mindig sok színű volt. Különböző nyelvű, különböző egyházhoz tartozó emberek tarka összevisszaságban úgy éltek itt egymás mellett századokon keresztül, hogy a köztük lévő békességet erős és tartós propaganda is csak pillanatsnyilag tudta megzavarni. A szovinisták tajtékzó dühe a 22 év alatt éppen úgy nem tudta megzavarni — a kivételes espektől eltekintve — az egymás mellett élő román és magyar földművesek békéjét, mint ahogy a felszabadulás mámore, idején is csodálatos gavallériát, elnézést tanúsított a föld népe még azokkal az állami exponensekkel szemben is, akik emberileg nézve ugyancsak rászolgáltak a megtorlásra. Ez a türelem semmiféle rokonságban nincs a közömbösséggel. A mögöttünk

lévő idegen uralom idején tanusított nemzet és egyház iránti hűség tesz erről tanuságot. Ez a türelem a történelmi távlatokba tekintő erdélyi lélek bölcsessége, amelynek nincs szüksége arra, hogy a másik egyház, a másik nép gyűlöletével táplálja a magáénak a szeretetét. Ez a nagy sorsváltozás, amelyen a közelmúltban keresztül mentünk, pillanatok alatt úgy elborított körülöttünk mindent magyar színnel, mintha egy nagy háromszínű trikolort dobtak volna földünkre. *Mi azonban nem tudjuk és nem akarjuk felejtetni egy pillanatra sem: más nyelven is imádkoznak ezen a földön és Isten ezután is megérti, sőt meg is hallgatja azokat.* Az erdélyi református lelkipásztor a megértő türelem embere kell hogy legyen ezután is, bármilyen fájdalmas emlékei legyenek is az elmúlt évtizedekből.

Az igazi keresztyén türelmesség, mint minden, ami igazán keresztyén, gyökerében nem emberi, hanem isteni fundamentumon nyugszik. Abból a szélesebb kitekintésből fakad, amely Istentől, tehát világfölötti magasságból szemléli a dolgokat, eseményeket, embereket. Éppnek a világfölötti magasságból való szemléletnek egyik megnyilvánulása a missziói lélek is. Az igazi missziói lélek egyetemes kitekintésű. Nem vitatja, melyik az elsőbb és fontosabb: a külmisszió vagy belmisszió, zsidómisszió vagy a pogánymisszió. Nem a missziói lélek erőtlenségét eláruló eme különbségtétel, hanem az erdélyi református lelkipásztori eszménynek a megrajzolása indít arra, hogy ennek a missziói léleknek két irányba való megnyilvánulását emeljem most ki, mint a jövő erdélyi református lelkipásztor jellemző vonását. A mi sajátos misszióknak az első és a jelen pillanatban bizonyára minden magyar ember által szívesen vállalt része: *a romániai református testvéreink gondja.* Mi soha sem feledhetjük el azokat a testvéreinket, akik a határon túlmaradtak, akikkel együtt virrasztottuk át a 22 esztendő éjszakát és együtt vártuk a hajnal felhasadását. És akikkel úgy egybeforrtunk, mint ahogyan csak a közös szejvedés és a közös harc kohójában lehet. Munkával és imádsággal szüntelenül hordoznunk kell súlyos terhüket és mindent meg kell tennünk, hogy lelkiileg egyek maradhassunk, hogy ne tudjon egymástól elzárni az országhatár. Hordoznunk kell akkor is, amikor a most fájó seb kevésbé fog vérzeni, amikor a minden nap őrlő gondjai emésztenek. Rájuk gondolva mondjuk: „Ha elfelejtkezem rólad, Jeruzsálem, felejtkezzék el rólam az én jobb kezem! Nyelvem ragadjon az inyenhez, ha meg nem emlékezem rólad“ (137. zs. 5—6.). Az érettük való munka nem muló hangulat hamar hervadó virága, hanem komoly és kemény életprogramm kell hogy legyen.

De az érettük való gond és munka csak akkor lesz Isten szíve szerinti és így áldott, ha nem feledjük el azt *a világmissziói küldetésünket sem, amely minket, kik a keleti keresztyénség kapujában élünk, kötelez.* A román uralom évtizedei alatt kevésszer adatott nekünk alkalom, hogy nyugodtan, minden politikumtól mentes, tiszta légkörben találkozhatunk a román keresztyén testvérekkel. Az új, változott időben tőlünk kéri számon Isten, ha nem tesszük meg azokat a kezdeményező lépéseket, ha nem igyekezünk megteremteni azt a lelki atmoszférát, amelyben testvéri módon találkozhatunk a keleti keresztyénség

képviselőivel. A mi kötelességünk, hogy elhallgattassuk a tudatlanság és elfogultság mindama megnyilvánulásait, amelyek a valóságnak meg nem felelő, hamis képet adnak erről a keresztyénségről, csak a hibáit és pedig a túlzottan megnagyított hibáit állítva az emberek elé. A mi kötelességünk, hogy az Igét a maga tisztaságában és erejében úgy hirdessük, hogy azok a lelkek, amelyek ott is éheznek és szomjuhozza az Igazságot, bátorítást és útmutatást nyerjenek. Erdélyi, történelmi hagyomány és feladat ez, melyet a mi református egyházunk a fejedelmi korban felismert és vállalt, de azután, sajnos, elejtett. Az 1918 óta megtett úton volt alkalmunk megismerni a román népet és egyházát a maga erényeivel és bűneivel olyan mélyen, ahogyan Istenen kívül senki sem ismeri. Vajjon az Isten, aki maga a szeretet, csak azért járatta meg velünk ezt az utat, hogy amikor végére jutottunk, ne maradjon más a szívünkben, mint keserű emlék és gyűlölet? A mi Fakultásunk, amely nemcsak most, utólag, de a legnehezebb idők viharában is kereste és meg is látta Isten áldását, nem felelhet erre a kérdésre másként, mint egy határozott nemmel.

Új idő tört be a mi életünkbe. Az a ma, amelyben most boldogan örvendünk és az a holnap, amely elé reménységgel megyünk, egészen más, lényegében más, mint a tegnapi, ahonnan jövünk. De *az a meggyőződésünk, hogy ahhoz, hogy a mána öröme és a holnapnak reménysége meg ne csalja anyaszentegyházunkat, a régi lélek kell, amely tegnap és tegnapelőtt és 400 esztendő történelmünk egész ideje alatt nemcsak református egyházunkat, hanem szűkebb hazánkat, Erdélyt is élte.* A mi Fakultásunk nemeslevele az, hogy ezekben a történelmi időkben sem kell toldozgatni-foldozgatni az álláspontunkat. Isten különös kegyelméből az elmúlt 22 esztendő alatt Fakultásunk úgy lehetett református és magyar, hogy nekünk nincs szükségünk arra, hogy dicsekvő szóval nagyítsuk azt a munkát, amelyet végezhattunk. Az a 22 esztendő Isten kezéből jött a mi javunkra. Méltatlanok lennénk arra a csodálatos kegyelemre, amely a szomorú tegnapi hordozott, betakart, oltalmazott, ha ennek a 22 esztendőnek tanulságait és áldásait elfelednők. *Ennek a multnak tanulságával és áldásaival, úgy, amint vagyunk, ajánljuk fel szolgálatunkat hazánknak és az egyetemes magyar református egyháznak.*

A munkaterületünk összefű szorult. Nem leszünk ezután 3 ország, 2 egyház és 2 egyházkerület Fakultása, ahonnan évente 40-ével, 50-ével, sőt 70-ével mennek munkába az ifjú aratók. Boldogok vagyunk, hogy ezt a szolgálatot 22 esztendőn keresztül megszakítatlanul végezhattuk és örvendünk, hogy erre ilyen mértékben többé nincsen szükség. A munkaterületünk szűkebb lett, de végtelen horizontu maga a munka, amely ezután vár reánk és amelyet hálaadással vállalunk.

Esztendők óta azzal kezdtünk és azzal végeztük az iskolai évet, hogy utaltunk a fenyegető veszedelmekre, amelyek az idők méhéből bármely pillanatban megsemmisítő erővel törhetnek reánk és hálát adtunk, hogy ismét nyertünk egy kis kegyelmi időt, amelyben még munkálkodhattunk. A világban még egyre tart a háború és senki sem tudja, mikor lesz vége. De mi, mint a gyermek az anyja ölén, fel szabadultunk attól a szörnyű nyomástól, amely nappali munkánk, éjjeli

pihenésünk nyugalma egyformán megzavarta. Most felszabadultunk a szörnyű lidércnyomás alól. De ez nem jelenti azt, hogy a munkánk most már olyan könnyűvé lett, hogy gondtalanul, könnyelműen indulhatunk neki az esztendőnek. Minden nevelés, de a lelkipásztor-nevelés különösen, erőt meghaladó feladat. Isten nevében, vállat-vállnak vetve, felsőbbség, tanárkar és ifjúság testvéri együttműködést kérve indulunk az új esztendőnek.

A kisebb testvér örömeivel és várakozásával köszöntjük a 22 évi bujdosás után Isten nagy kegyelméből megiffjodva, megerősödvé hazatérő és ismét kolozsvárivá lett m. kir. Ferencz József tudományegyetemet. Isten hozta haza, Isten áldja meg itteni munkáját minden emberi reménykedést felülmúló gazdagsággal. Kérjük, abban a messzihangzó, az egész magyar földet betöltő örömmujjongásban, amellyel pár nap múlva hazatértét ünnepelni fogják, hallja meg a mi testvéri köszöntésünknek szerény, de szívből jövő hangját. A 22 esztendő éjszaka után lartsa magasra a tudománynak fátkáját, amelyet a maga szerény eszközei szerint a maga sajátos kutatási területén, sokszor azon túl is hordozott a mi intézetünk. Amikor megindult örömmel köszöntjük, bizalommal ajánljuk fel együttműködésunkat és várjuk a multbeli áldott kapcsolataink helyreállítását.

Isten előtti hálával köszöntjük közöttünk a magyar református egyház egyetemes konventjének lelkész elnökét, Ravasz László püspök urat. Legyen áldott a szent Isten, hogy 20 esztendő után újból itt ülhet — nemcsak mint magán személy —, és mi messzihangzó szóval tehetünk bizonyosságot arról, hogy megmaradtunk hűséges tanítványainak. Kérjük szeressen és vezessen minket ezután is úgy, mint szeretett és vezetett eddig. Mi boldog örömmel tesszük le kezébe Fakultásunk jövődő sorsát.

Az új iskolai év kezdetén igaz tisztelettel köszöntjük intézetünk tanulmányi felügyelőjét, a Főtitkár Püspök urat és közvetlen felsőbbségünket, a méltóságos Elöljáróságot kérve, hogy miként az elmúlt 22 nehéz esztendőben, úgy ebben az esztendőben is, amely az átmenet gondjaival és nehézségeivel lesz tele, nélkülözhetetlen segítségükkel és bizalmukkal álljanak mellettünk, amely segítség és bizalom nélkül lehetetlen eredményesen munkálkodnunk.

Isten minden áldását kérjük arra az ifjúságra, amely ebben az esztendőben is megtöltötte intézetünket élettel. És áldást kívánunk azokra a régi, úgynevezett királyhágómelléki hallgatóinkra, kik a változott körülmények között más Fakultáson folytatják tanulmányaikat. Kívánjuk, hogy az új munkahelyen növekedjenek Isten és emberek előtti kedvességben, de ne feledjék el soha azokat a hónapokat, esztendőket, amelyeket itt, ennek az almamaternak a kebelén tölthettek el. Szeretettel emlékezünk mi is azokra a nehéz, de mégis áldott időkre, melyekben együtt munkálkodhattunk.

Ezek után az Atya, Fiú, Szentlélek, teljes Szentháromság, egy, örök, igaz Isten nevében az 1940—41. iskolai évet megnyitottnak nyilvánítom.

1. The first part of the document is a list of names and titles.

2. The second part of the document is a list of names and titles.

3.